

Literatur.

Räknekurs för småskolor, folkskolor och fortsättningsskolor, utarbetad af L. C. Lindblom. Ny, efter folkskoleboks-komiténs betänkande lämpad, förökad upplaga. Stockholm. P. A. Norstedt & Söners förlag 1888.

Såsom förut utgifves arbetet i skilda häften med hvar sin facitbok. Detta har nog sina fördelar, ty de skilda häftena äro lättare åtkomliga för barnen i de olika årsklasserna än större, flera årskurser sammanfattande, räkneböcker. Denna fördel har dock nu minskats, sedan hr Lindbloms häften ökat både i omfång och pris, och hvartera af dem torde dessutom också innehålla en allt för dryg årskurs.

Småskolekursen utgör ett särskildt häfte (pris 15 öre). Folkskolekursen utgöres af fyra häften, af hvilka de tre första ligga framför mig. Häftet I omfattar talområdet 1—9999, (pris 25 öre); häftet II fullständig kurs i hela tal, (pris 25 öre); häftet III omfattar det nödvändigaste af läran om så väl decimalbråk som allmänna bråk, (pris 25 öre); häft. IV fullständig kurs i bråkläran. Kursen för forts.-skolan har jag ej sett.

Enligt utgifvarens plan skola »i mindre väl lottade folkskolor» endast första och tredje häftena användas, så att alla lärjungarne måtte inhämta det viktigaste af bråkläran. Denna anordning har vidtagits därför, säger utg., »att många barn måste sluta skolan, innan de genomgått alla klasserna, att mångas undervisning sedan åsidosättes, och att alla böra känna det viktigaste af bråkläran.»

Hvad nu de tvenne här påpekade missförhållandena vidkommer, så förefinnas väl de äfven i folkskolor, som ej kunna sägas höra till »de mindre väl lottade». Skolorna få väl ej bära detta namn, för det somliga lärjungar i dem äro mindre väl lottade i afseende på begåfning eller förutsättningar för deras underhåll, hvadan man nödgas låta dem afgå, innan de lärt allt hvad skolan har att erbjuda. Huru man alltså i »väl lottade folkskolor» med en bråkdelen »mindre väl lottade» barn skulle kunna tillämpa författarens plan, är icke godt att säga. Säkerligen dröjer det ännu en tid, innan man kan vidga den s. k. minikursen med »det viktigaste af bråkläran», såsom förf. synes vilja föreskrifva. Härmed är nu icke sagdt, att hans plan hindrar räknekursens begagnande äfven i folkskolor, som äro väl tillgodosedda i afseende på undervisningstid o. s. v.

Förf. säger sjelf om sin omarbetade räknebok: »Denna nya upplaga är utarbetad efter nästan samma plan som de förra. Den är mycket exempelrikare. Öfvergången från lättare till svårare exempel förberedes bättre. Många upplysningsexempel underlätta både lärarens och barnens arbete.»

Kastar man en granskande blick på hr L—s räknehäften, finner man snart, att förf. öfver hufvud taget har rätt i omdömet öfver sitt verk. Synbarligen har han sorgfälligt sökt borttröja de brister, som lärobokskomitén anmärkt i hans äldre läro-

bok. Han har sökt åstadkomma enhet i behandlingssättet, som han baserat på tiotalssystemet och åskådliggjort medelst konkreta dekadiska sorter. Derjemte har han fullständigt tillämpat komitérades grundsats angående räknesättens behandling enligt hänvisning till talsorterna. De inledande och förberedande uppgifterna äro rikhaltiga samt i allmänhet rediga och tillräckligt belysande. Talförhållandena underkastas en mångsidig och uttömmande behandling, kanske allt för vidlyftig emellanåt. Språkuttrycket är kort, bestämt och koncist. Så väl siffer- som sakuppgifter till öfning förekomma i riklig mängd och i lämplig omväxling med hvarandra. Äfven äro de i allmänhet väl valda.

Utmärkande för herr Lindbloms räknekurser, den äldre så väl som den nyare, är en viss originalitet. Och denna må ju icke klandras, då den ej verkar ofördelaktig. I de flesta fall har den ej en sådan verkan, men delvis måste den anses mindre lyckad. Till denna egendomlighet hör, om jag ej misstager mig, en viss benägenhet för stor korthet i uttrycken och stark sammanträngning. Han vill gerna »slå två flugor i en smäll», som man säger. Så gör han i en hel del dubbeluppgifter, sådana som följande å sid 100, ex. 130 b): »Huru stor blir förtjensten under 2 tim. 30 min. (3 tim. 45 min.) å 30 (20) öre i timmen?» Till hans egendomligheter hör också, att han synes vilja öfverföra uttrycksätt och termer från den högre räknekonsten till den enklare, sådan den måste bedrivas i folkskolan; t. ex. när han omtalar, att svaret på en uppgift kan angifvas före uträkningen, eller då han säger: »Det tal, som delas, kallas produkt; det efter tecknet (:) följande kallas faktor» o. s. v.

Vissa konstiga uttryck förekomma; t. ex.: »Det beräknade talet kallas summa». — »Gånger mellan två tal angifver, att det hela innehåller blott lika delar.» — »Se märk vid ex. 270!» — »Hvad är summan af alla jemna tal från och med a) 1 till och med 40, b) 80 till och med 99?» — Är det icke origtigt uttryckt, så är det åtminstone konstigt, besynnerligt.

Flerstädes förekomma hänvisningar till förut gifna utredningar och exempel, hvilka icke sällan återfinnas på sidor i ett föregående häfte. För läraren medför detta naturligtvis ingen olägenhet, men för barnen äro sådana hänvisningar och omräkningar olämpliga, enär de svårigen ha till hands ett häfte, som de genomgått i en föregående klass. För enkelhetens och lätthandterlighetens skull borde dessa och andra genvägar (senvägar) undvikas.

Så är det i flera hänseenden. Enkelhet och klarhet lida intrång genom »konstigheter» och sträfvan att sammantränga. Detta så väl i utredningar som i öfnings-exempel. Der man förut använt hr L—s räknekurs, ha ofta anmärkningar gjorts öfver hans rätt många allt för invecklade och »beniga» uppgifter. Sådana finnas äfven i den reviderade upplagan, men stå der mera berättigade, utmärkta som de äro med mera stjärna, hvilken betecknar dem såsom nötter för starkare käkar och tänder.

Såsom bevis på en tillkonstlad förklaring

må utredningsexemplet 380 å sidan 124 anföras: »0,3 af 6 är 1,8 betecknas så: 0,3. 6=1,8. Deraf inses, att ordet af i dylika ex. går närmast före en faktor och ordet är går närmast före en produkt». Härmed vill förf. leda barnen att begripa frågorna: »Huru stor del är 5 af 2, 0,3 af 0,24 o. s. v.?» Är det icke både konstladt och gammalmodigt-mekaniskt? Likväl måste medgifvas, att liknande anvisningar höra till undantagen. För det mesta gå de i den rätta riktningen, många äro enkla och klara, men somliga lida af tillkonstling och sammanträngning.

Slutomdömet måste blifva, att räknekursen i sitt omarbetade skick, vittnande om ursprunglig och i det hela taget sorgfällig behandling, är mycket förtjenstfull och utan tvifvel mer användbar än de äldre upplagorna, fast den delvis är behäftad med brist på klarhet och enkelhet, hvilken brist möjligen beror derpå, att förf. saknar erfarenhet på barnundervisnings område.

J. J—n.

Samskolan. Amerikanska skolförhållanden särskildt med afseende på samskolan och dess hygien efter källstudier och egen åskådning af professor Curt Wallis. Stockholm. Hugo Gubers förlag.

Sommaren och hösten 1887 företog förf. till denna bok med understöd från »Lars Hiertas minne» en resa till Förenta Staterna för att i samskolans hemland, Amerika, söka utforska den erfarenhet man der gjort med afseende på samskolans hygieniska inflytande på qvinnan. För resultaten af de då gjorda studierna redogöres i föreliggande arbete.

Innan förf. går att särskildt behandla samskolan, meddelar han en på amerikanska källor grundad öfversigt af de amerikanska skolförhållandena och deras egendomligheter. Det intressantaste och tvifvelsutan lärorikaste i boken är redogörelsen för de undersökningar, som gjordes med anledning af skolläraren dr Clarke häftiga angrepp mot samundervisningssystemet. Den undersökning, som i början af 1880-talet verkställdes af »the bureau of education», synes ej, att döma af de anförda primäruppgifternas beskaffenhet, vara af särdeles stort värde. År 1873 utkom i Boston en bok af den nämde dr Clarke med titeln »Sex in education», som väckte oerhördt upseende. År 1886 utgafs den sjuttonde upplagan. Dr Clarke förfäktar alldeles bestämt den åsikten, att qvinnans fysik ej medger att lika intensivt studiearbete som mannens. I synnerhet rigtar han sina angrepp mot för båda könen gemensamt studiearbete i colleges och universities (i det amerikanska skolsystemet motsvarande våra universitet). Han anser ett sådant studielif fullkomligt förstörelsebringande för qvinnan. Med anledning af Clarkes bok företogs en statistisk undersökning rörande studielifvets inverkan på qvinnornas helsa. Ett vidlyftigt frågeformulär, hvori begärdes upplysning om helstillståndet före, under och efter studietiden samt om alla omständigheter, som kunnat inverka på helstan, utsändes till en mängd kvinnor, som idkat studier vid colleges och universities. Af denna undersökning framgick, att studierna i allmänhet icke utöfvat något ogynnsamt inflytande på qvinnornas helstillstånd utan snarare tvärt om. Förklaringen härtill torde vara att söka uti de noggranna hygieniska anordningar, som äro genomförda vid de flesta amerikanska colleges.

Rörande det mest omtvistade spörsmålet, nemligen samundervisningens lämplighet under den s. k. pubertetsåldern från 13—18 året är föreliggande arbete, såsom förf. sjelf anmärker, mindre upplysande. Några mera omfattande undersökningar härom ha icke anställts. De studerandes medelålder i colleges och universities utgör 18—22 år. Inom högsta afdelningen af de allmänna skolorna, de s. k. high schools, i